

مجله اقتصادی

شماره‌های ۵ و ۶، مرداد و شهریور ۱۴۰۱، صفحات ۸۷-۱۰۹

لزوم توجه و بررسی تأثیر چالش‌های درونی و بیرونی بر تضعیف اقتصاد، دیدگاه حضرت امام خامنه‌ای (مد ظله‌العالی) با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

رضا اشرف گنجویی

استادیار دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران

reza_ash@eco.usb.ac.ir

در چند سال اخیر رهبر معظم انقلاب با طرح اقتصاد مقاومتی تأکید زیادی بر روی این موضوع داشته‌اند. ایشان فرمودند. عملکرد ضعیف اقتصاد، کشور را از بیرون و درون دچار چالش می‌کند. چالش بیرونی تحریم است که در صورت اصلاح مشکل درونی، کم خواهد شد. با توجه به این موضوع در این مطالعه با استفاده از مدل رگرسیون فازی تأثیر این چالش‌ها را بر ضعیف و یا قوی کردن اقتصاد بررسی شد. جامعه آماری تحقیق در ارتباط با بیانیه گام دوم انقلاب طی سال‌های ۱۳۵۷ تا ۱۳۹۹ در نظر گرفته شده است. نتایج نشان می‌دهند که واردات، بیکاری، وابستگی به درآمدهای نفتی، تحریم‌ها، نابرابری درآمد، افزایش اندازه دولت در اقتصاد، تورم و کاهش استفاده از جمعیت فعال از جمله عواملی هستند که به ترتیب بر تضعیف اقتصاد تأثیر بسیار زیادی دارند. همچنین چالش‌های مذکور پس از سال ۱۳۹۰ تأثیر قابل توجهی بر رشد اقتصادی گذاشته‌اند که در صورت به کارگیری سیاست‌های مناسب و اجرای صحیح آن‌ها در راستای بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی که مورد تأکید حضرت امام خامنه‌ای است. پهنای راست رشد اقتصادی نسبت به روند فعلی افزایش قابل توجهی خواهد داشت و اقتصاد قوی خواهد شد.

واژگان کلیدی: بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، اقتصاد قوی، چالش بیرونی و درونی

پرتال جامع علوم انسانی

۱. مقدمه

رهبر معظم انقلاب اسلامی با دیدی وسیع و همه‌جانبه نگر درباره مسائل ملی، منطقه‌ای و بین‌الملل و با شناخت همه‌جانبه دشمن و توطئه‌های فراگیر دشمن، همواره رهنمودها و هدایت‌های کارآمد حکیمانه و عالمانه را در برهه‌های مختلف بیان فرموده‌اند. رهبر معظم انقلاب اسلامی در بیانیه خود در گام دوم انقلاب با ترسیم چشم‌انداز آینده هدف را مشخص و راه رسیدن به هدف را که تحقق تمدن نوین اسلامی است از جنبه‌های گوناگون سیاسی؛ نظامی؛ اقتصادی؛ فرهنگی و دینی بیان کرده‌اند. مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم به چالش‌های بیرونی و درونی اقتصاد ملی اشاره فرموده‌اند و بر چالش‌های درونی تمرکز کرده‌اند زیرا معتقدند «تحریم و وسوسه‌های دشمن، در صورت اصلاح مشکلات درونی، کم اثر و حتی بی‌اثر خواهد شد» ایشان چالش درونی اقتصاد ملی را تحت عنوان «عیوب ساختاری و ضعف‌های مدیریتی» بیان فرموده‌اند. امروز بحث تحریم‌ها، به‌عنوان یک ابزار بازدارنده در مسیر پیشرفت اقتصادی مطرح شده و مقام معظم رهبری هم با نگاه عمیق خود، نام‌گذاری سال‌های اخیر را حول محور موضوعات اقتصادی بیان فرمودند و به‌طور منظم، روندی را در جهت رشد و توسعه و اصلاح زیرساخت‌های اقتصادی و رسیدن به اقتصاد پایدار و اقتصادی که بتواند در برابر تکان‌های خارجی خود را حذف کند و متلاشی نشود؛ تحت عنوان اقتصاد مقاومتی مطرح کردند. مقام معظم رهبری با ارائه یک ایده بسیار حساس و دقیق در ارتباط با بحث اقتصاد می‌فرمایند: اقتصاد یک نقطه کلیدی تعیین‌کننده است. اقتصاد قوی، نقطه قوت و عامل مهم سلطه‌ناپذیری و نفوذناپذیری کشور است و اقتصاد ضعیف، نقطه‌ضعف و زمینه‌ساز نفوذ و سلطه و دخالت دشمنان است. فقر و غنا در مادیات و معنویات بشر، اثر می‌گذارد. اقتصاد البته هدف جامعه اسلامی نیست، اما وسیله‌ای است که بدون آن نمی‌توان به هدف‌ها رسید. تأکید بر تقویت اقتصاد مستقل کشور که مبتنی بر تولید انبوه و باکیفیت و توزیع عدالت محور و مصرف به اندازه و بی‌اسراف و مناسبات مدیریتی خردمندانه است و در سال‌های اخیر از سوی اینجانب بارها تکرار و بر آن تأکید شده، به خاطر همین تأثیر شگرفی است که اقتصاد می‌تواند بر زندگی امروز و فردای جامعه بگذارد.

انقلاب اسلامی راه نجات از اقتصاد ضعیف و وابسته و فاسد دوران طاغوت را به ما نشان داد، ولی عملکردهای ضعیف، اقتصاد کشور را از بیرون و درون دچار چالش ساخته است. چالش

بیرونی تحریم و وسوسه‌های دشمن است که در صورت اصلاح مشکل درونی، کم‌اثر و حتی بی‌اثر خواهد شد. چالش درونی عبارت از عیوب ساختاری و ضعف‌های مدیریتی است. مهم‌ترین عیوب، وابستگی اقتصاد به نفت، دولتی بودن بخش‌هایی از اقتصاد که در حیطه وظایف دولت نیست، نگاه به خارج و نه به توان و ظرفیت داخلی، استفاده اندک از ظرفیت نیروی انسانی کشور، بودجه‌بندی معیوب و نامتوازن و سرانجام عدم ثبات سیاست‌های اجرائی اقتصاد و عدم رعایت اولویت‌ها و وجود هزینه‌های زائد و حتی مسرفانه در بخش‌هایی از دستگاه‌های حکومتی است. نتیجه این‌ها مشکلات زندگی مردم از قبیل بیکاری جوان‌ها، فقر درآمدی در طبقه ضعیف و امثال آن است. راه‌حل این مشکلات، سیاست‌های اقتصاد مقاومتی است که باید برنامه‌های اجرائی برای همه بخش‌های آن تهیه و با قدرت و نشاط کاری و احساس مسئولیت، در دولت‌ها پیگیری و اقدام شود.

در این مطالعه به منظور مدل‌سازی و بررسی تأثیر چالش‌های درونی و بیرونی که رهبر معظم انقلاب اسلامی در بیانیه گام دوم انقلاب فرمودند از مدل رگرسیون فازی استفاده شده است. برای این منظور از تحریم‌هایی که از اول انقلاب اسلامی علیه ایران وضع شده است به‌عنوان یک چالش بیرونی و از وابستگی درآمدهای نفتی، افزایش اندازه دولت، افزایش واردات، کاهش استفاده از نیروی کار فعال، تورم، نابرابری درآمد و بیکاری به‌عنوان عواملی درونی در نظر گرفته شده است. مدل رگرسیون فازی انعطاف‌پذیری بسیار زیادی در بررسی تأثیر چالش‌های بیرونی و درونی بر بررسی تضعیف اقتصاد دارد. به‌گونه‌ای که با استفاده از درجه‌های عضویت $0/1$ تا $0/9$ می‌توان تأثیر عدم توجه و یا نداشتن یک برنامه‌ریزی جامع در برابر چالش‌های مذکور را از طریق محاسبه پهنای راست و چپ در رشد اقتصادی محاسبه کنیم. لازم به ذکر است که در این مطالعه از افزایش و کاهش در رشد اقتصادی به ترتیب به منزله اقتصاد قوی و ضعیف یاد می‌شود. بر همین اساس در این مطالعه تأثیر عدم قطعیت در چالش‌های بیرونی و درونی بر رشد اقتصادی از طریق پهنای راست و چپ محاسبه شده است. پهنای چپ نشان‌دهنده این است که چالش‌های مذکور تا چه اندازه رشد اقتصادی را کاهش خواهند داد و موجب تضعیف شدن اقتصاد خواهد شد از سوی دیگر پهنای راست بیان‌کننده این موضوع است که در صورت ایجاد راهکارهای مناسب برای برخورد با چالش مذکور رشد اقتصادی تا چه میزان افزایش خواهد یافت و اقتصاد به اقتصاد قوی تبدیل خواهد شد. با

توجه به توضیحات فوق تمرکز اصلی این مطالعه اولویت‌بندی، محاسبه پهنای راست و چپ برای بررسی تأثیر چالش‌های مذکور بر تضعیف اقتصاد است. سازمان‌دهی مقاله از این قرار است که پس از مقدمه، در قسمت دوم به مبانی نظری در قسمت سوم به پیشینه تحقیق پرداخته شده است و در قسمت چهارم روش تحقیق و تصریح مدل مطرح می‌شود. در قسمت آخر نتیجه‌گیری صورت می‌گیرد.

۲. مبانی نظری

در این بخش به بررسی دیدگاه مقام معظم رهبری در خصوص اقتصاد مقاومتی می‌پردازیم. ایشان می‌فرمایند، اقتصاد مقاومتی شکل خاصی از نظام اقتصادی اسلام است که در وضعیت تهدید اقتصادی نظام برانداز دشمن با تغییر در اولویت‌های نظام اقتصادی و تغییرهای متناسب با آن در اصول راهبردی و سیاست‌های کلی در این نظام پدید می‌آید. اقتصاد ضعیف، نقطه‌ضعف و زمینه‌ساز نفوذ و سلطه و دخالت دشمنان است. فقر و غنا در مادیات و معنویات بشر، اثر می‌گذارد. عملکردهای ضعیف، اقتصاد کشور را از بیرون و درون دچار چالش ساخته است. چالش بیرونی تحریم و وسوسه‌های دشمن است که در صورت اصلاح مشکل درونی، کم‌اثر و حتی بی‌تأثیر خواهد شد. چالش درونی عبارت از عیوب ساختاری و ضعف‌های مدیریتی است. مهم‌ترین عیوب، وابستگی اقتصاد به نفت، دولتی بودن بخش‌هایی از اقتصاد که در حیطه وظایف دولت نیست، نگاه به خارج و نه به توان و ظرفیت داخلی، استفاده اندک از ظرفیت نیروی انسانی کشور، بودجه‌بندی معیوب و نامتوازن و سرانجام عدم ثبات سیاست‌های اجرائی اقتصاد و عدم رعایت اولویت‌ها و وجود هزینه‌های زائد و حتی مسرفانه در بخش‌هایی از دستگاه‌های حکومتی است. نتیجه این‌ها مشکلات زندگی مردم از قبیل بیکاری جوان‌ها، فقر درآمدی در طبقه ضعیف و امثال آن است. راه‌حل این مشکلات، سیاست‌های اقتصاد مقاومتی است که باید برنامه‌های اجرائی برای همه بخش‌های آن تهیه و با قدرت و نشاط کاری و احساس مسئولیت، در دولت‌ها پیگیری و اقدام شود. درون‌زایی اقتصاد کشور، مولد شدن و دانش‌بنیان شدن آن، مردمی کردن اقتصاد و تصدی‌گری نکردن دولت، برون‌گرایی با استفاده از ظرفیت‌هایی که قبلاً به آن اشاره شد، بخش‌های مهم این راه‌حل‌ها است. بی‌گمان یک مجموعه جوان و دانا و مؤمن و مسلط بر دانسته‌های اقتصادی در درون دولت خواهند توانست به این مقاصد برسند. مقام معظم رهبری در تعریف اقتصاد مقاومتی

می‌گوید: اقتصاد مقاومتی معنایش این است که ما یک اقتصادی داشته باشیم که هم روند روبه رشد اقتصادی در کشور محفوظ بماند، هم آسیب‌پذیری‌اش کاهش پیدا کند؛ یعنی وضع اقتصادی کشور و نظام اقتصادی طوری باشد که در برابر ترفندهای دشمنانکه همیشگی و به شکل‌های گوناگون خواهد بود کمتر آسیب ببیند و اختلال پیدا کند. اقتصاد در یک چنین شرایطی اقتصاد مقاومتی است؛ یعنی اقتصادی که همراه باشد با مقاومت در برابر کارشکنی دشمن، خباث دشمن، دشمنانی که ما داریم. سیاست‌های اقتصاد باید سیاست‌های اقتصاد مقاومتی باشد. یک اقتصاد مقاوم باید اقتصادی باشد که در ساخت درونی خود مقاوم باشد، بتواند ایستادگی کند، با تغییرهای گوناگون در این گوشه دنیا، آن گوشه دنیا متلاطم نشود؛ این چیزها لازم است (بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار کارگران و فعالان بخش تولید کشور به مناسبت هفته کارگر، ۹۲/۲/۷). بر این اساس اقتصاد مقاومتی از دیدگاه رهبری، اقتصادی است که دو ویژگی اساسی دارد:

۱. در برابر تهدیدها و ترفندهای دشمن مقاوم است و کمتر آسیب می‌بیند.

۲. تهدید را تبدیل به فرصت کرده و در وضعیت تهدید رشد می‌کند.

وابستگی به درآمدهای نفتی

وابستگی اقتصاد ایران به درآمد حاصل از فروش نفت به‌ویژه اگر درآمد حاصل از آن صرف سرمایه‌گذاری‌های زیربنایی نشود، اقتصاد ایران را در میدان مبارزه اقتصادی با دشمن ضربه‌پذیر می‌کند؛ زیرا دشمن در وضعیت امروز دنیا می‌تواند با ابزارهایی که در اختیار دارد بر قیمت نفت اثر گذارده و آن را کاهش دهد یا خرید نفت از ایران را تحریم کند و از این راه درآمد کل کشور را کاهش داده و در اقتصاد ایران بحران پدید آورد. افزون بر این تکیه به درآمد نفت در تأمین مایحتاج کشور باعث رخوت در نظام تولید کشور شده و اقتصاد را تضعیف می‌کند. در عین حال درآمد نفت ثروت خداداده و فرصتی است که اگر از آن در جهت تقویت زیربنای اقتصادی درست استفاده شود، می‌تواند حرکت اقتصادی به سمت استقلال و قدرت اقتصادی را تسریع کند. از این رو کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی از یک سو و مدیریت درست این درآمدها در جهت کاهش وابستگی از سوی دیگر از سیاست‌های گریزناپذیر اقتصاد مقاومتی است. مقام معظم رهبری در این باره می‌فرماید: کاهش وابستگی به نفت یکی دیگر از الزام‌های اقتصاد مقاومتی است. این وابستگی میراث شوم صدساله ما است. ما اگر بتوانیم از همین فرصت که امروز وجود دارد استفاده

کنیم و کوشش کنیم نفت را با فعالیت‌های اقتصادی درآمذزای دیگری جایگزین کنیم بزرگ‌ترین حرکت مهم را در زمینه اقتصاد انجام داده‌ایم. امروز صنایع دانش‌بنیان از جمله کارهایی است که می‌تواند این خلأ را تا میزان فراوانی پر کند. ظرفیت‌های گوناگونی در کشور وجود دارد که می‌تواند این خلأ را پر کند. همت را بر این بگماریم برویم به سمت اینکه هر چه ممکن است وابستگی خودمان را کم کنیم (بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار مسئولان و کارگزاران نظام، ۹۱/۵/۳)

نقش دولت در جهت دستیابی به استقلال اقتصادی

در نظام اقتصادی اسلام، اصل عدم دخالت دولت در فعالیت‌های اقتصادی است مگر آنکه مصلحت نظام و مردم اقتضای دخالت کند. در حقیقت مصلحت فرد و جامعه از دیدگاه اسلام، نقش و وظیفه‌های دولت را تعیین می‌کند. دولت در نظام اقتصادی اسلام دولت مصلح است؛ یعنی دولت حافظ مصلح فرد و جامعه است. نقش، وظیفه‌ها و اندازه دولت در هر زمان بر اساس این مصلح تعیین می‌شود. میزان نظارت، دخالت و تصدی دولت در فعالیت‌های اقتصادی را مصلحت تعیین می‌کند. در زمانی که نظام با تهدید روبه‌رو است نقش و وظایف دولت نیز در جهت تحقق استقلال اقتصادی به مقتضای شرایط زمان و مکان تعریف می‌شود. رهبر معظم انقلاب درباره نقش دولت در این وضعیت مطالب فراوانی گفته‌اند: همین‌طور که دوستان مسئول در دولت محترم اطلاع دادند، از اول سال، نشست‌هاشان، برنامه‌ریزی‌هاشان، تبادل نظر‌هاشان متوجه این مسئله شده است؛ من هم تأکید می‌کنم. موانع را باید بردارند. برای اینکه تولید ملی شکل بگیرد و اقتصاد داخلی استحکام و پایداری خودش را پیدا کند، همه باید کوشش کنند؛ مسئولین هم در درجه اول باید کوشش کنند؛ چه در قوه مجریه، چه در قوه مقننه و چه در قوه قضائیه گاهی کار ممکن است به قوه قضائیه منتهی شود. جریان سالم و مورد توجه و دقت در اقتصاد کشور در کار و تولید و سرمایه‌گذاری کشور، احتیاج دارد به مراقبت همه قوا با یکدیگر است. (بیانات رهبر معظم انقلاب در اجتماع کارگران در کارخانه‌های تولیدی داروپخش، ۱۳۹۰/۲/۱۰)

مسئولیت مردم در جهت تحقق استقلال اقتصادی

در نظام اقتصادی اسلام مردم نیز مانند دولت درباره تحقق هدف‌های نظام مسئول هستند. از این رو وقتی تحقق استقلال اقتصادی چنین اهمیتی دارد که بر تمام مصالح فردی و اجتماعی دیگر مقدم می‌شود، باید مردم با مشارکت جهادگونه در اقتصاد با مال و جان خود در راه تأمین استقلال اقتصادی کشور اقدام کنند. مقام معظم رهبری در این باره می‌گوید:

در راه استقلال اقتصادی هم کارهای فراوانی شده است اما همت همه ملت ایران از قشرهای گوناگون را می‌طلبد تا کشور بتواند از لحاظ اقتصادی کاری بکند که دیگر تهدید به تحریم و محاصره اقتصادی معنا پیدا نکند؛ این خطاب به همه ملت است، فقط خطاب به مردم ممسنی نیست همه باید دست به دست هم بدهند. این کشور سرمایه‌های انسانی فراوانی دارد. سرمایه‌های مادی فراوانی هم دارد با سرمایه‌گذاری لازم با برنامه‌ریزی درست و متین و با پشتکار و جدیت ما خواهیم توانست در مدت یک برنامه مشخصی کاری بکنیم که دیگر کشور در عرصه اقتصادی دنیا از تحریم اقتصادی و محاصره اقتصادی هیچ باکی نداشته باشد. این وظیفه ملی ماست باید انجام بدهیم هر کسی می‌تواند نقش داشته باشد (بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار مردم و عشایر شهرستان نورآباد ممسنی، ۱۳۸۷/۲/۱۵).

چالش بیرونی (تحریم‌ها)

وضعیت ویژه اقتصاد سیاسی ایران و دشواری‌هایی که تحریم‌های گسترده و همه‌جانبه بر مدیریت اقتصاد تحمیل شده است. سبب شده تا دانش آکادمیک و اندیشه‌های اقتصادی متعارف برای توصیف شرایط و ارائه راهکارهای مؤثر برای کنترل محیط اقتصاد کلان و هدایت مناسب آن کافی نباشند. به بیان دیگر آموزه‌های شناخته‌شده علم اقتصاد به دلیل بروز برخی تنگناها در نتیجه عدم دسترسی به ابزارهای متعارف و روز مالی و اقتصادی کارآمدی لازم را ندارند. در نتیجه مقام معظم رهبری با نامیدن شرایط کنونی اقتصاد کشور با عبارت «اقتصاد مقاومتی» به طور تلویحی لزوم اتخاذ شیوه خاصی از هدایت اقتصاد کشور را یادآور شده‌اند. در خصوص دسته‌بندی زمانی تحریم‌های گسترده‌ای که توسط ایالات متحده آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران صورت گرفته است. می‌توان 6 دوره کلی را در نظر گرفت که پنج دوره اول تنها شامل اقدامات یک‌جانبه دولت ایالات

متحده آمریکا بوده است و دوره ششم شامل اقدامات چندجانبه شورای امنیت سازمان ملل متحد و اتحادیه اروپا و ایالات متحده آمریکا است (مهدیلو، ۱۳۹۸).

دوره ابتدای انقلاب (۱۹۷۹-۱۹۸۱): در این دوره زمانی اصلی‌ترین دلیل تحریم‌های ایالات متحده آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران، تسخیر لانه جاسوسی آمریکا توسط دانشجویان خط امام است. پس از این رویداد تحریم‌هایی با ماهیت زیر علیه جمهوری اسلامی ایران صورت گرفت:

۱. توقیف اموال و دارایی ایران در آمریکا

۲. عدم تحویل تجهیزات خریداری شده از آمریکا

۳. ممنوعیت کلیه مبادلات تجاری بین ایران و آمریکا

۴. لغو قرارداد فروش تجهیزات نظامی به ایران

۵. ممنوعیت واردات نفت

دوره جنگ ایران و عراق (۱۹۸۳-۱۹۸۷): در این دوره زمانی ایالات متحده آمریکا مدعی شد که انفجار مقر نظامیان آمریکا در بیروت، توسط جمهوری اسلامی ایران صورت گرفته است. علاوه بر این ایالات متحده آمریکا با اشاره به حمایت ایران از تروریسم بین‌المللی اقدام به تحریم‌های گسترده‌ای علیه جمهوری اسلامی ایران کرد که ماهیت این تحریم‌ها به شرح ذیل است:

۱. ممنوعیت اعطای وام و هرگونه تسهیلات به ایران

۲. کنترل صادرات کالاهای دارای مصارف دوگانه

۳. تحریم واردات نفت ایران توسط آمریکا

۴. ۴- جلوگیری صادرات و فروش تجهیزات نظامی به ایران (زهرانی، ۱۳۸۷)

دوره سازندگی (۱۹۸۹-۱۹۹۹): در این دوره زمانی که جمهوری اسلامی ایران مشغول بازسازی ویرانی‌های پس از جنگ هشت‌ساله بود، ایالات متحده آمریکا با ادعای دست‌یابی ایران به مواد لازم و فناوری تولید و کاربرد سلاح‌های نظامی، اقدام به تحریم‌های گسترده علیه جمهوری اسلامی ایران کرد که ماهیت این تحریم‌ها به قرار زیر است:

۱. تحریم تجهیزات و مواد مرتبط با تولید سلاح‌های شیمیایی و بیولوژیکی

۲. تحریم صادرات کالاهای دو منظوره به ایران در سال (۱۹۹۲) آقایی و همکاران، (۱۳۹۷)

دوره کلیتون: در این دوره زمانی تحریم‌های متنوعی توسط دولت ایالات متحده آمریکا علیه

جمهوری اسلامی ایران صورت گرفت که به تفکیک زمان وقوع به شرح ذیل است:

۱. مه ۱۹۹۳: در این دوره زمانی دولت کلیتون در ایالات متحده آمریکا به بهانه منافع آمریکا در

خلیج فارس اقدام به تحریم ایران کرد که ماهیت این تحریم با هدف مهار دوجانبه ایران و

عراق در منطقه توسط دولت ایالات متحده آمریکا انجام شد.

۲. مه ۱۹۹۵: در این دوره زمانی دولت کلیتون در ایالات متحده آمریکا، مدعی مخالفت ایران با

برقراری صلح خاورمیانه، حمایت از تروریسم و تلاش برای کسب سلاح‌های کشتار جمعی شد

و در این راستا تحریم‌هایی شامل تحریم‌های برجام در تمامی زمینه‌های بازرگانی و

سرمایه‌گذاری و ممنوعیت کمک به توسعه منابع نفتی را علیه جمهوری اسلامی ایران اعمال

کرد.

۳. اوت ۱۹۹۶: در این دوره زمانی دولت کلیتون مدعی شد که جمهوری اسلامی ایران

حمایت‌کننده و تأمین‌کننده مالی تروریسم است. بدین منظور تحریم‌های متنوعی شامل

تصویب قانون ایلسا (این قانون در ایران به نام پیشنهاددهنده آن در سنا، سناتور آلفونسو داماتو

به نام قانون داماتو معروف شده است). و ممنوعیت سرمایه‌گذاری شرکت‌های آمریکایی در

صنایع نفت و گاز ایران علیه جمهوری اسلامی صورت پذیرفت.

۴. اوت ۲۰۰۱: در این دوره زمانی و با روی کار آمدن بوش پسر در ایالات متحده آمریکا، روابط

خصمانه این کشور با جمهوری اسلامی ایجاد شدت یافت. همین امر موجب تمدید تحریم‌های

قانون ایلسا و مجازات کلیه شرکت‌های خارجی سرمایه‌گذاری‌کننده بیش از ۲۰ میلیون دلار

در صنعت نفت جمهوری اسلامی ایران شد (مه‌دیلو و همکاران، ۱۳۹۸).

دوره پس از واقعه یازده سپتامبر (۲۰۰۱-۲۰۰۳): پس از واقعه یازده سپتامبر، دولت ایالات

متحده آمریکا مدعی پناه دادن جمهوری اسلامی ایران به تروریست‌ها شد و با این ادعا اقدام به

معرفی ایران به عنوان محور شرارت و تشدید تحریم‌های سابق و به‌ویژه طرف قرارداد با ایران کرد

(فرازمند و همکاران، ۱۳۹۲).

دوره پس از قطعنامه‌های شورای امنیت در بحث هسته‌ای (از سال ۲۰۰۳ تاکنون):

در این دوره زمانی به دلایل گوناگون از جمله:

۱. متهم کردن ایران به داشتن سلاح هسته‌ای
۲. حمایت از تروریسم و حزب‌الله لبنان
۳. حمایت از سلاح کشتار جمعی و تلاش برای دستیابی آن
۴. مقابله با تروریسم
۵. پیگیری برنامه هسته‌ای و تسلیحاتی ایران

۳. روش‌شناسی تحقیق

در این بخش از مطالعه به معرفی رگرسیون فازی پرداخته می‌شود که به دلیل انعطاف‌پذیری کاربرد زیادی در تحلیل مسائل اقتصادی دارد. برای این منظور همان‌طور که در بخش‌های قبل توضیح داده شد برای چالش‌های بیرونی و درونی متغیرهای که مورد تأکید رهبر معظم انقلاب اسلامی در بیانیه گام دوم انقلاب است، معرفی می‌شود. در ادامه به معرفی رگرسیون فازی و مقایسه آن با رگرسیون معمولی پرداخته می‌شود. رگرسیون کلاسیک، فروض محکمی برای برقرار بودن ویژگی‌های آماری مدل‌های رگرسیونی دارد. به‌عنوان مثال، نرمال بودن یا عدم وجود خودهمبستگی و ثابت بودن واریانس جزء خطا از این فروض هستند که نقض هر یک از این فروض، نتایج تحلیل رگرسیون کلاسیک را بی‌اعتبار می‌کند. در بیشتر موارد توجه به این فروض مشکل است و یا در برخی مواقع نمی‌توان به‌درستی از آن‌ها استفاده کرد. به‌عنوان مثال ممکن است در مشاهدات یا تعاریف یک سیستم، برآوردها و قضاوت‌های انسانی نادقیق و اطلاعات ناکافی در استفاده از متغیرها اثرگذار باشد. به‌طور کلی اگرچه رگرسیون کلاسیک کاربردهای زیادی دارد اما در شرایط زیر گمراه‌کننده خواهد بود. ۱- تعداد داده‌های مشاهداتی ناکافی باشد. ۲- خطاها از توزیع نرمال پیروی نکند. ۳- شیوه ارتباط بین متغیرهای مستقل و وابسته مبهم باشد. ۴- ابهام در ارتباط با یک پیشامد وجود داشته باشد. ۵- فرضیات خطی سازی نادرست باشد. در چنین شرایطی که روش‌شناسی رگرسیون کلاسیک و توجه فروض آن کار مشکلی است، استفاده از رگرسیون فازی که تابع عضویت با یک توزیع امکانی برای نادقیق یا مبهم بودن ارائه می‌دهد، می‌تواند درک ما از سیستم را افزایش دهد و نتایج بهتری ارائه نماید. از سوی دیگر در رگرسیون خطی کلاسیک به ازای هر سری از متغیرهای ورودی، یک مقدار مشخص برای متغیر خروجی محاسبه می‌گردد، درحالی‌که رگرسیون فازی بازه‌ای از مقادیر ممکن را برای متغیر خروجی تخمین می‌زند. توزیع این مقادیر

به صورت تابع عضویت مشخص می‌شود. به طور کلی برای برازش یک معادله رگرسیون خطی فازی سه دسته مدل وجود دارد.

۱. مدل‌های رگرسیون فازی امکانی

۲. مدل‌های رگرسیون کمترین مربعات

۳. مدل‌های رگرسیون مبتنی بر تحلیل بازه‌ای

در این مطالعه از مدل رگرسیون امکانی فازی استفاده شده است. این مدل، مطلوب‌ترین معادله رگرسیونی را با حداقل کردن میزان فازی بودن به دست می‌آورد. برای رسیدن به یک برازش مطلوب، باید یک مدل بهینه برآورد شود. با توجه به اینکه توابع عضویتی که برای نمایش اعداد فازی استفاده می‌شود، به صورت مثلثی است، می‌توان رگرسیون فازی را در قالب یک مسئله برنامه‌ریزی خطی فرموله کرد. مدل‌های رگرسیون فازی اولین بار توسط تاناکا و همکاران در سال (۱۹۸۲) ارائه گردید. این مدل‌ها بهترین معادله رگرسیون را با کمینه کردن میزان فازی بودن به دست می‌دهد. این کار با کمینه کردن مجموع کل پهنای توابع عضویت ضرایب فازی معادله رگرسیون انجام می‌شود. یکی از مدل‌های رگرسیون فازی امکانی مدلی است که در آن ضرایب فازی هستند و ورودی و خروجی مشاهده‌ای غیرفازی است. صورت کلی مدل رگرسیونی با ضرایب فازی به صورت رابطه (۱) است.

$$\tilde{Y} = f(\underline{x}, A) = \tilde{A}_0 + \tilde{A}_1 x_1 + \tilde{A}_2 x_2 + \dots + \tilde{A}_n x_n \quad (1)$$

که در آن \tilde{Y} متغیر وابسته یا اصطلاحاً خروجی فازی است، $x = (x_1, x_2, \dots, x_n)$ متغیرهای مستقل یا اصطلاحاً بردار ورودی و $A = \{\tilde{A}_0, \tilde{A}_1, \dots, \tilde{A}_n\}$ یک مجموعه از اعداد فازی است. مجموعه‌ای از داده‌های معمولی به صورت $(y_1, x_1), (y_2, x_2), \dots, (y_m, x_m)$ موجود است. پارامترهای فازی $\tilde{A}_0, \tilde{A}_1, \dots, \tilde{A}_n$ را به گونه‌ای تعیین شوند که مدل (۱) بر اساس برخی از معیارهای نیکویی برازش، بهترین برازش را داشته باشد. در ادامه رای کاهش حجم مطالعه حاضر فقط مراحل اصلی الگوریتم برنامه‌ریزی خطی با ضرایب فازی متقارن و نامتقارن را شرح داده می‌شود.

الگوریتم حل مسئله برنامه خطی برای حالت متقارن

۱- ابتدا تابع هدف مطابق با رابطه (۲) محاسبه می‌شود.

$$Z = 2ms_0 + 2 \sum_{i=1}^n (s_i \sum_{j=1}^m x_{ji}) \quad (2)$$

۲- برای برآورد پهنای راست، قید سمت راست مطابق با رابطه (۲) محاسبه می شود.

$$(1 - h)s_0 + (1 - h) \sum_{i=1}^n (s_0 x_{ji}) + a_0 + \sum_{i=1}^n (s_0 x_{ji}) \geq + y_i \quad (3)$$

۳- برای برآورد پهنای چپ، قید سمت چپ مطابق با رابطه (۳) محاسبه می شود.

$$(1 - h)s_0 + (1 - h) \sum_{i=1}^n (s_0 x_{ji}) - a_0 - \sum_{i=1}^n (s_0 x_{ji}) \geq - y_i \quad (4)$$

۴- برای حل مسئله برنامه ریزی خطی تابع هدف و محدودیت ها را به کمک دستور set و داده ها را به صورت table برنامه نویسی می شوند.

۵- برای محاسبه مراکز a_i و پهنای راست s_i^R و چپ s_i^L در مسئله بهینه سازی ابتدا برای درجه عضویت $h = 0.1$ مسئله برنامه ریزی خطی حل می شود.

۶- مرحله پنجم را برای سایر درجه های عضویت 0.1 تا 0.9 انجام می شود.

۷- مراکز، پهنای راست و چپ را مطابق با روابط (۵) محاسبه می شوند.

$$\begin{aligned} f^c(\underline{x}) &= a_0 + a_1 x_1 + \dots + a_n x_n \\ f_s^L(\underline{x}) &= s_0^L + s_1^L x_1 + \dots + s_n^L x_n \\ f_s^R(\underline{x}) &= s_0^R + s_1^R x_1 + \dots + s_n^R x_n \end{aligned} \quad (5)$$

۸- با توجه به محاسبات مرحله هفتم پهنای راست و چپ را برای درجه های عضویت 0.1 تا 0.9 رسم می شود.

تشریح نتایج به دست آمده از حل الگوریتم مسئله برنامه خطی با ضرایب فازی متقارن

در این بخش رگرسیون فازی با فرض ابهام ضرایب در خصوص تحلیل چالش های بیرونی و درونی بر رشد اقتصادی برآورد خواهد شد. تعداد مشاهده چهل و سه سال است. برای برآورد تأثیر چالش های مذکور تابع هدف با توجه به قیدها که در مجموع ۸۶ قید است که مینیمم می شود. لازم به ذکر است تمام محاسبات در نرم افزار گمز انجام شده است. پس از تشکیل قیدها و حل

برنامه‌ریزی خطی با ضرایب فازی متقارن با توجه به درجه‌های عضویت گوناگون مقادیر مراکز a_3 ، $a_0, a_1, a_2, a_4, a_5, a_6, a_7, a_8$ و مقادیر پهنا $s_0, s_1, s_2, s_3, s_4, s_5, s_6, s_7, s_8$ محاسبه می‌شود. جدول (۱) جواب‌های مسئله برنامه‌ریزی خطی را برای نما و پهناهای رگرسیون خطی فازی. به ازای درجه‌های عضویت ۰/۱ تا ۰/۹ نشان می‌دهد. هدف اصلی از انجام این مطالعه بررسی تأثیر چالش‌های بیرونی و درونی بر ضعیف کردن اقتصاد است که مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب فرمودند. با توجه به این امر مقام معظم رهبری از تحریم‌ها به‌عنوان چالش بیرونی یاد می‌کند که در این مطالعه تأثیر تحریم‌هایی که از سوی کشورهای غربی از اوایل انقلاب اسلامی ایران از سال ۱۳۵۸ تاکنون بر کشورمان وضع شده، در نظر گرفته شده است. همچنین از متغیرهای X_1 : افزایش واردات، X_2 : وابستگی به درآمد نفتی، X_3 : بیکاری، X_4 : تورم، X_5 : کاهش جمعیت فعال، X_6 : نابرابری درآمد، X_7 : افزایش اندازه دولت و X_8 : تحریم‌ها است. لازم به ذکر است که از کاهش و افزایش رشد اقتصادی نیز به ترتیب به‌عنوان یک معیار برای ضعیف و یا قوی بودن اقتصاد در نظر گرفته شده است. در تحلیل مربوط به چالش‌های بیرونی و درونی بر رشد اقتصادی از مفهوم درجه عضویت استفاده می‌شود که بیانگر میزان عدم توجه به برنامه‌ریزی‌های مناسب در جهت جلوگیری از چالش‌های مذکور که مورد توجه مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب بر رشد اقتصادی کشور است. از سوی دیگر مراکز فازی بیانگر تأثیرگذاری مقدار ثابت هر یک از متغیرهای است که به‌عنوان چالش بیرونی و درونی است و پهناهای فازی نشان‌دهنده حداکثر تأثیرگذار هر یک از متغیرهای مذکور است. همان‌طور که در جدول (۱) ملاحظه می‌شود با تغییر مقادیر درجه‌های عضویت، مقادیر $s_i=0,1,2,3,4,5,6,7,8$ و $a_i=0,1,2,3,4,5,6,7,8$ که به ترتیب بیانگر گستره فازی و متوسط اثرگذاری هریک از متغیرهای مربوط به چالش‌های بیرونی و درونی است. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که با توجه به اهمیت اولویت‌بندی چالش‌های بیرونی و درونی که موجب ضعیف کردن اقتصاد می‌شوند، واردات، بیکاری، وابستگی به درآمدهای نفتی، تحریم‌ها، نابرابری درآمد، افزایش اندازه دولت در اقتصاد، تورم و کاهش استفاده از جمعیت فعال از جمله عواملی هستند که به ترتیب بر تضعیف اقتصاد تأثیر بسیار زیادی دارند. همچنین با توجه به نتایج جدول یک به برآورد پهناهای راست و چپ رشد اقتصادی پرداخته خواهد شد که پهناهای راست نشان‌دهنده آن است که در صورت توجه به بیانات گام دوم انقلاب که مورد توجه رهبر معظم

انقلاب است رشد اقتصادی افزایش شدیدی خواهد یافت و پهنای چپ نشان‌دهنده آن است که در صورت عدم استفاده از برنامه‌ریزی مناسب و نداشتن سیاست‌های اقتصادی رشد اقتصاد نسبت به روند فعلی کاهش چشمگیری خواهد داشت.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

جدول (۱). برآورد مراکز و پهنا در رگرسیون با ضرایب فازی متقارن

درجه عضویت	مراکز رگرسیون فازی									پهنای رگرسیون فازی								
	a ₀	a ₁	a ₂	a ₃	a ₄	a ₅	a ₆	a ₇	a ₈	S ₀	S ₁	S ₂	S ₃	S ₄	S ₅	S ₆	S ₇	S ₈
h = ۰/۱	۰/۳۶	۰/۵۳	۰/۱۵	۰/۴۹	۰/۷۹	۱/۶۵	۱/۴۶	۰/۷۹	۳/۶	۰/۴۶	۷/۰۱	۴/۶۰	۵/۶۳	۰/۲۱	۰/۰۱	۱/۵۰	۱/۳۸	۳/۳۶
h = ۰/۲	۰/۴۱	۰/۵۹	۰/۱۶	۰/۵۵	۰/۷۹	۱/۸۶	۱/۴۶	۰/۸۹	۴/۱	۰/۴۶	۷/۰۱	۴/۶۰	۵/۶۳	۰/۲۳	۰/۰۱	۱/۵۰	۱/۳۸	۳/۷۹
h = ۰/۳	۰/۴۷	۰/۶۸	۰/۱۹	۰/۶۳	۰/۷۹	۲/۱۳	۱/۸۸	۱/۰۲	۴/۷	۰/۴۶	۷/۰۱	۴/۶۰	۵/۶۳	۰/۲۷	۰/۰۲	۱/۵۰	۱/۳۸	۴/۳۳
h = ۰/۴	۰/۵۵	۰/۷۹	۰/۲۲	۰/۷۳	۰/۷۹	۲/۴۸	۲/۱۹	۱/۱۹	۵/۵	۰/۴۶	۷/۰۱	۴/۶۰	۵/۶۳	۰/۳۱	۰/۰۲	۱/۵۰	۱/۳۸	۵/۰۵
h = ۰/۵	۰/۶۶	۰/۹۵	۰/۲۷	۰/۸۸	۰/۷۹	۲/۹۸	۲/۶۸	۱/۴۳	۶/۶	۰/۴۶	۷/۰۱	۴/۶۰	۵/۶۳	۰/۳۸	۰/۰۲	۱/۵۰	۱/۳۸	۶/۰۶
h = ۰/۶	۰/۸۲	۱/۱۹	۰/۳۳	۱/۱۰	۰/۷۹	۳/۷۲	۳/۲۹	۱/۷۹	۸/۲	۰/۴۶	۷/۰۱	۴/۶۰	۵/۶۳	۰/۴۷	۰/۰۳	۱/۵۰	۱/۳۸	۷/۵۸
h = ۰/۷	۱/۱۰	۱/۵۹	۰/۴۵	۱/۴۷	۰/۷۹	۴/۹۷	۴/۳۹	۲/۳۹	۱/۱	۰/۴۶	۷/۰۱	۴/۶۰	۵/۶۳	۰/۶۳	۰/۰۴	۱/۵۰	۱/۳۸	۱/۰۱
h = ۰/۸	۱/۶۵	۲/۳۹	۰/۶۷	۲/۲۱	۰/۷۹	۷/۴۵	۶/۵۹	۳/۵۸	۱/۶	۰/۴۶	۷/۰۱	۴/۶۰	۵/۶۳	۰/۹۵	۰/۰۷	۱/۵۰	۱/۳۸	۱/۵۱
h = ۰/۹	۳/۳۱	۴/۷۸	۱/۳۵	۴/۴۳	۰/۷۹	۱/۴۹	۱/۳۱	۷/۱۷	۳/۳	۰/۴۶	۷/۰۱	۴/۶۰	۵/۶۳	۱/۹۱	۰/۱۴	۱/۵۰	۱/۳۸	۳/۰۳

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 رتال جامع علوم انسانی

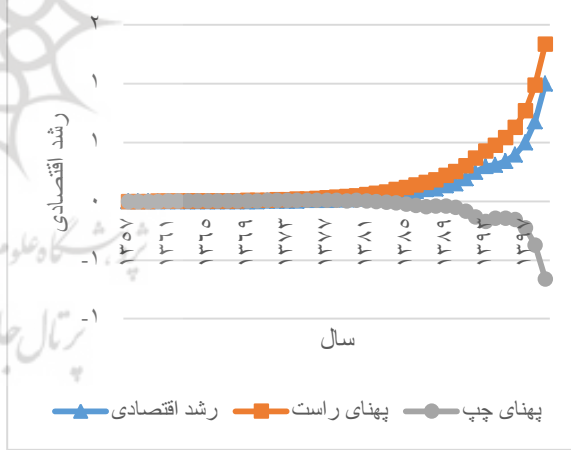
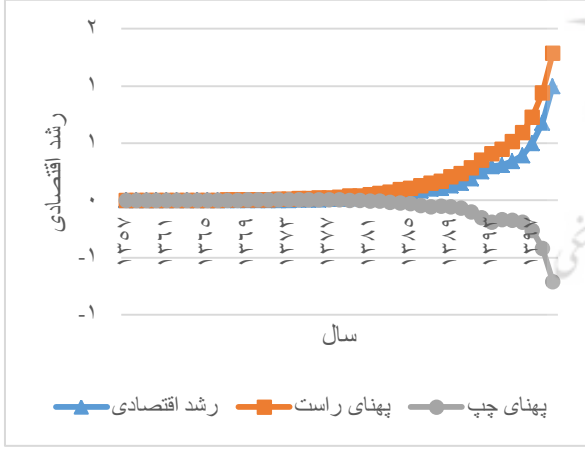
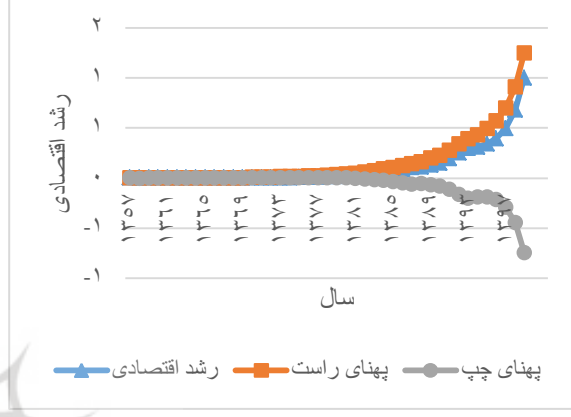
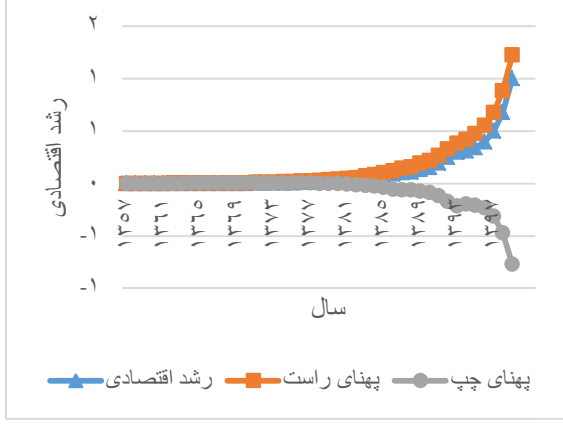
تحلیل رگرسیون فازی با ضرایب متقارن برای بررسی روند پهنای راست و چپ چالش‌های بیرونی و درونی بر اقتصاد ضعیف و قوی

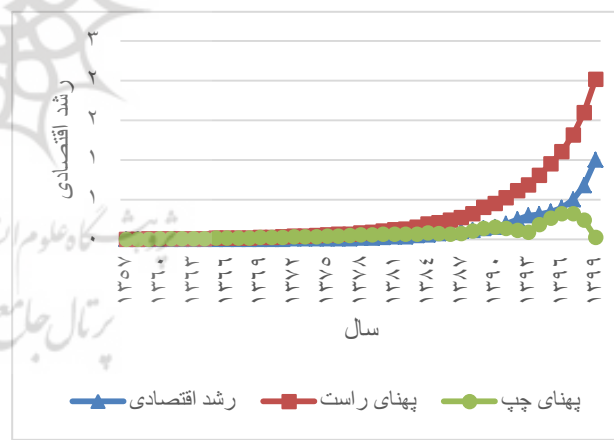
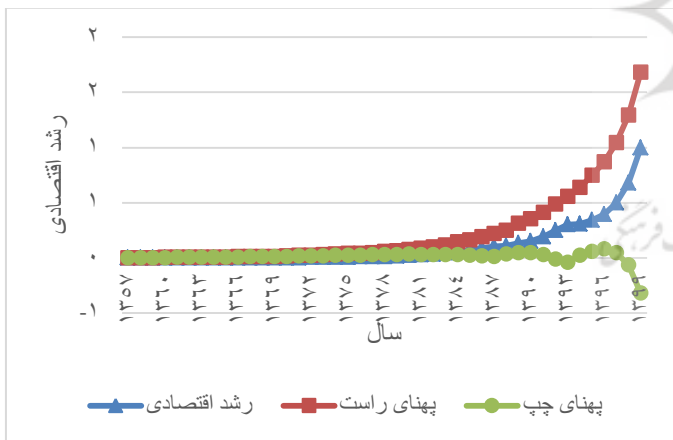
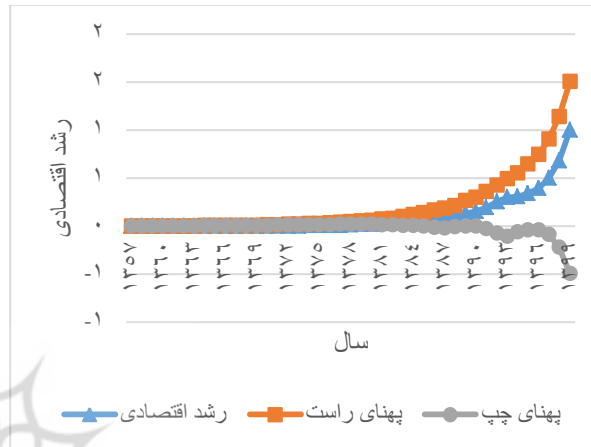
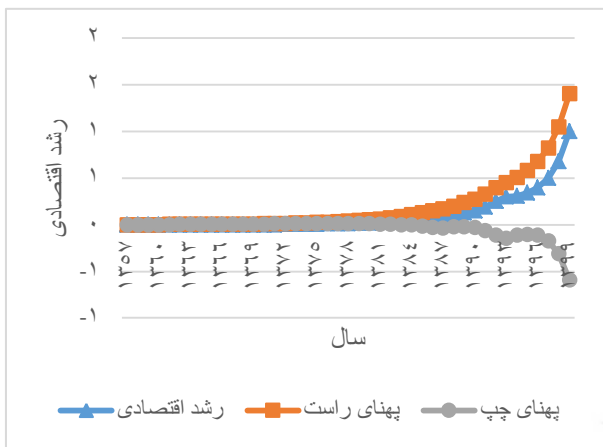
همان‌طور که بیان شد در این مطالعه مقادیر پهنای فازی در جدول شماره یک برای متغیرهای اقتصادی که به‌عنوان چالش درونی و بیرونی در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی توسط رهبر معظم انقلاب مورد تأکید بوده است، محاسبه شد. اکنون با توجه به مقادیر پهنای فازی محاسبه شده برای متغیرهای مذکور به برآورد پهنای راست و چپ رشد اقتصادی پرداخته می‌شود. اهمیت این تحلیل از این جهت است که می‌توان دامنه نوسان برای تأثیر چالش‌های مذکور در درجه‌های عضویت ۰/۱ تا ۰/۹ را بر رشد اقتصادی که به عنوان شاخصی از ضعیف و یا قوی بودن اقتصاد است، مشخص می‌شود. ویژگی درجه‌های عضویت به این شکل است که هرچه به درجه عضویت ۰/۱ نزدیک‌تر می‌شویم، نشان‌دهنده انتخاب برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌های مناسب از سوی مسئولان در جهت کاهش تأثیر چالش‌های مذکور و در نتیجه افزایش رشد اقتصادی که نشان‌دهنده قوی شدن اقتصاد است، مورد بررسی قرار می‌گیرد؛ به عبارت دیگر هرچه از درجه عضویت ۰/۹ به درجه عضویت ۰/۱ نزدیک‌تر شویم، نشان‌دهنده آن است که تأثیر چالش‌های مذکور بر رشد اقتصادی کاهش می‌یابد و اقتصاد از وضعیت ضعیف فاصله می‌گیرد و اقتصادی از طریق افزایش رشد اقتصادی تقویت می‌شود. نتایج حاصل از برآورد رگرسیون فازی برای پهنای راست و چپ در درجه‌های عضویت ۰/۱ تا ۰/۹ در نمودارهای ۱ تا ۹ نشان داده شده است. نمودار شماره ۱ نشان می‌دهد که از اوایل انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۳۵۷ تا سال ۱۳۸۹ پهنای راست و چپ دامنه انحراف قابل توجهی نداشته است. اما از سال ۱۳۹۰ تا سال ۱۳۹۹ دامنه انحراف پهنای راست و چپ افزایش یافته است که پهنای راست نشان‌دهنده افزایش رشد اقتصادی در یک اقتصاد قوی است که در صورت توجه جدی به بیانیه گام دوم انقلاب که از سوی رهبر معظم انقلاب ارائه شده است از طریق برنامه‌ریزی و سیاست‌های مناسب قابل دستیابی است. پهنای چپ نشان‌دهنده کاهش رشد اقتصادی در اقتصاد ضعیف است که در صورت عدم توجه و نداشتن برنامه‌ها و سیاست‌های مناسب، اقتصاد تضعیف خواهد شد. این روند در درجه‌های عضویت ۰/۲ تا ۰/۷ در نمودارهای ۲ تا ۷ قابل مشاهده است. در نمودارهای ۸ و ۹ که بیان‌کننده کمترین تأثیر چالش مذکور بر رشد اقتصادی و قوی شدن اقتصاد است که این امر نیازمند توجه دقیق به بیانات رهبر معظم انقلاب است. نتایج برآورد پهنای راست و

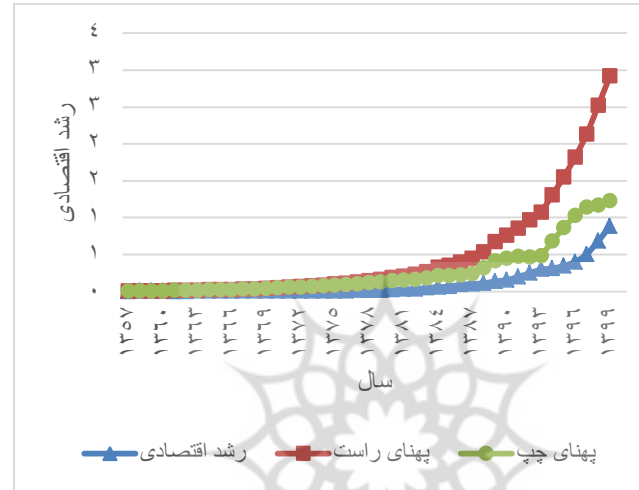
چپ نشان می‌دهند که دامنه انحراف پهناهای مذکور بسیار کاهش یافته است. به گونه‌ای که در نمودار شماره ۹ پهنای راست و چپ بالاتر از روند رشد اقتصادی قرار گرفته است که نشان‌دهنده آن است که در صورت توجه ویژه که از طریق آمادگی و شناخت کامل در مواجهه با چالش‌های بیرونی و درونی که مورد تأکید مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب صورت گیرد، اقتصاد کشور از اقتصاد ضعیف فاصله گرفته و به شدت تقویت خواهد شد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

نمودارهای فوق برآورد پهنای راست و چپ رشد اقتصادی در درجه‌های عضویت ۰/۱ تا ۰/۹ با توجه به تأثیر چالش‌های بیرونی و درونی را نشان می‌دهد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

۴. بحث و نتیجه گیری

مطالعات متعددی پیرامون بیانیه گام دوم انقلاب و اقتصاد مقاومتی انجام شده است و هر کدام بر اساس هدفی که داشته‌اند با استفاده از روش‌های گوناگون به تحلیل مسائل اقتصادی مقاومتی پرداخته‌اند. از جمله مطالعات، عزتی و همکاران (۱۳۹۳) که تأثیر سیاست‌های اقتصاد مقاومتی بر تحریم‌ها را با استفاده از روش تحلیل آماری پارامتری مورد بررسی قرار داده‌اند. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که بین اجرای مؤثر سیاست‌های اقتصاد مقاومتی و میزان تأثیر تحریم‌ها رابطه معکوس وجود دارد به این مفهوم که در صورت پیاده‌سازی و اجرای مناسب سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی ضمن بی‌اثر و خنثی کردن اثرات تحریم‌ها حتی امکان پیشرفت در شرایط بحران وجود دارد. سمیعی (۱۳۹۳) به بررسی راهبردهای مقابله با تحریم‌های اقتصادی به کمک روش‌های کتابخانه‌ای و تحلیل اسنادی می‌پردازد. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که چگونگی راهکارهای افزایش تعامل اقتصادی با کشورهای همسوی سیاسی، تقسیم وظایف بازیگران مختلف عرصه دیپلماسی اقتصادی، طراحی سازوکارهای خنثی‌سازی فعالیت‌های دیپلماتیک دشمن در شرایط تحریم‌های اقتصادی موجب کارایی بسیار زیاد اقتصاد مقاومتی است. شهسواری (۱۳۹۸) به بررسی تأثیر اقتصاد مقاومتی در برابر تهدیدهای اقتصادی دشمن با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب پرداخته است. روش تجزیه و تحلیل در این مطالعه کتابخانه‌ای و تحلیل اسنادی است. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که تنها راهکار برون‌رفت از مشکلات اقتصادی در این برهه از زمان عمل به اقتصاد مقاومتی به صورت واقعی و نه به صورت شعاری است.

در مطالعه حاضر به منظور مدل‌سازی و بررسی تأثیر چالش‌های درونی و بیرونی بر تضعیف اقتصاد کشور که مورد تأکید رهبر معظم انقلاب اسلامی در بیانیه گام دوم انقلاب است از مدل رگرسیون فازی استفاده شده است. برای این منظور از تحریم‌هایی که از اول انقلاب اسلامی علیه ایران وضع شده است به عنوان یک چالش بیرونی و از وابستگی به درآمدهای نفتی، افزایش اندازه دولت در اقتصاد، افزایش واردات، کاهش استفاده از نیروی کار فعال، تورم، نابرابری درآمد و بیکاری به عنوان عوامل درونی در نظر گرفته شده است که رهبر معظم انقلاب در بیانیه گام دوم از آن‌ها به عنوان چالش‌هایی که موجب تضعیف شدن اقتصاد می‌شوند، یاد کرده است. نتایج این مطالعه با توجه به انعطاف‌پذیری رگرسیون فازی از جنبه‌های مختلف دارای اهمیت فراوانی در

تجزیه و تحلیل تأثیر چالش‌های مذکور بر تضعیف اقتصاد دارد. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که با توجه به اهمیت اولویت‌بندی عوامل بیرونی و درونی که موجب ضعیف کردن اقتصاد می‌شوند، واردات، بیکاری، وابستگی به درآمدهای نفتی، تحریم‌ها، نابرابری درآمد، افزایش اندازه دولت در اقتصاد، تورم و کاهش استفاده از جمعیت فعال از جمله عواملی هستند که به ترتیب بر تضعیف اقتصاد تأثیر بسیار زیادی دارند. نکته قابل توجه دیگر که در این مطالعه به اثبات رسید آن است که همان‌طور رهبر معظم انقلاب در بیانیه گام دوم انقلاب فرمودند تحریم‌ها مشکل اصلی در اقتصاد کشور نیست بلکه با توجه به اولویت‌بندی که در این مطالعه انجام شد مشکلات اقتصاد کشور ریشه‌های داخلی دارد از جمله افزایش وابستگی به درآمدهای نفتی، واردات و امثال آنکه در این مطالعه مورد بررسی قرار گرفت.

از سوی دیگر در این مطالعه در درجه‌های عضویت ۰/۱ تا ۰/۹ استفاده شد که هرچه به درجه عضویت ۰/۱ نزدیک‌تر شویم بیانگر داشتن برنامه‌ها و سیاست‌های جامع برای جلوگیری از تأثیر چالش‌های بیرونی و درونی بر تضعیف اقتصاد که مورد تأکید رهبر معظم انقلاب در بیانیه گام دوم انقلاب است. همچنین با استفاده از مقادیر گستره فازی پهنا راست و چپ برآورد شد. از طریق محاسبه پهناهای مذکور تأثیر چالش‌های مذکور بر رشد اقتصادی مورد بررسی قرار گرفت. نکته قابل توجه با توجه به نتایج در این مطالعه آن است که چالش‌های مذکور از سال ۱۳۹۰ تأثیر قابل توجهی بر رشد اقتصادی گذاشته است. با توجه به پهنای چپ که روند نزولی رشد اقتصادی را نشان می‌دهد. در صورت عدم توجه به بیانیه امام خامنه‌ای که در گام دوم انقلاب در ارتباط با اقتصاد ضعیف و قوی فرمودند اقتصاد به شدت ضعیف خواهد شد. این موضوع در درجه‌های عضویت ۰/۱ تا ۰/۷ در نمودارهای ۱-۷ نشان داده شد. همچنین درجه‌های عضویت ۰/۸ و ۰/۹ نشان‌دهنده آن است که در صورت به کارگیری سیاست‌های مناسب و اجرای صحیح آن‌ها در راستای بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی که حضرت امام خامنه‌ای فرمودند. پهنای راست رشد اقتصادی نسبت به روند فعلی افزایش قابل توجهی خواهد داشت و اقتصاد قوی خواهد شد و از سوی دیگر دامنه انحراف پهنای چپ کاهش و روند صعودی خواهد داشت. که این موضوع در نمودار ۸ و ۹ قابل ملاحظه است.

منابع

- بهرامی، غنی زاده، سامان، (۱۳۹۸). تبیین جایگاه و نقش پلیس امنیت اقتصادی در تحقق اهداف بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی ایران. فصلنامه علمی کارآگاه، ۱۳(۴۸)، ۴۳-۵۸.
- سمیعی نسب. (۱۳۹۳)، دیپلماسی اقتصادی، راهبرد مقابله با تحریم‌های اقتصادی در منظومه اقتصاد مقاومتی. فصلنامه آفاق امنیت، ۷(۲۵).
- شهبواری، سجاد، (۱۳۹۸) اقتصاد مقاومتی، ایدئولوژی مقاومت انقلابی در برابر تهدیدهای اقتصادی (از نظریه تا عمل مبتنی بر توصیه‌های مقام معظم رهبری دام‌طله‌العالی در بیانیه گام دوم انقلاب)، اولین همایش سراسری قدرت نرم انقلاب اسلامی با محوریت چهار دهه مقاومت و بایسته‌های فرهنگی گام دوم انقلاب اسلامی.
- مهدیلو علی، ابوالحسنی اصغر، رضایی محسن (۱۳۹۸)، رتبه‌بندی انواع تحریم‌های اقتصادی و برآورد شاخص مخاطرات تحریم با استفاده از روش تحلیل سلسله مراتبی فازی. فازی. ۴۷-۷۲
- دولت خواه، زهرانی (۱۳۸۷). مقایسه تحریم‌های اعمال شده علیه ایران و کره شمالی در شورای امنیت. راهبرد، ۱۸(۲).
- آقایی مجید، رضاقلی زاده مهدیه، محمدرضایی مجید (۱۳۹۷)، بررسی تأثیر تحریم‌های اقتصادی و تجاری بر روابط تجاری ایران و کشورهای شریک عمده تجاری.
- مسعود، کیانو حکمت، پرتو، فرازمنند، حسن (۱۳۹۱)، بررسی اثر تحریم‌های اقتصادی بر تولید بخش کشاورزی با استفاده از نرخ رشد بهره‌وری کل عوامل تولید، اولین کنفرانس دانشجویی اقتصاد کشاورزی ایران، مشهد.
- H.Tanaka, S. Uejima, K. Asai, (1982); Linear regression analysis with fuzzy Institution. Statist, Assoc, Vol. 9, PP. 209-219